

JAMES JOYCE • **Dublinliler**

© 1987 İletişim Yayıncılık A.Ş., Dünya Klasikleri / 1. BASIM
1987-2012, İstanbul (12 baskı)

Dubliners

© Sonsöz: “The Portrait and Dubliners”, Robert S. Ryf,
A New Approach to Joyce, University of California Press, 1964.

İletişim Yayınları 38 • İletişim Klasikleri 50

ISBN-13: 978-975-05-1730-3

© 2015 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM

1-4. Baskı 2015-2018, İstanbul

5. Baskı 2021, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Emrah Serdan, Güneş Akkor

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Jack B. Yeats, “Liffey’de Yüzenler”, 1924

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ümran Küçükislamoğlu

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

JAMES JOYCE
Dublinliler

Dubliners

ÇEVİREN *Murat Belge*

MURAT BELGE'NİN ÖNSÖZÜ VE
ROBERT S. RYF'İN SONSÖZÜYLE

JAMES JOYCE 2 Şubat 1882'de Dublin'in banliyölerinden Rathgar'da dünyaya geldi. Babası John Stanislaus müsrifliğiyle meşhur bir memurdu. Annesi yetenekli bir piyanistti. Çocukluğunda prestijli bir Cizvit koleji olan Clongowes Wood'a yazıldı ama para sıkıntılan yüzünden buradaki eğitimi uzun sürmedi. Belvedere College'da öğrenimini sürdürdü, yazmaya olan yeteneği bu yıllarda fark edildi. University College Dublin'de okuduğu yıllarda yazdığı bir eleştiriyile Ibsen'in dikkatini çekti. Bu dönemde oyunlar ve şiirler yazıyordu fakat hiçbirini günümüze kalmamıştır. Üniversiteden 1902 yılında mezun olduktan sonra doktor olma düşüncesiyle Paris'e gitti ancak ertesi yıl annesini kaybedince İrlanda'ya döndü. Sandycove'daki Martello Kulesi'ne taşındı; burada şiirler ve hikâyeler yazdı. 1904 yılında Nora Barnacle ile tanıştı, birlikte Dublin'den ayrıldılar; Joyce, Pula ve Trieste'de dil okullarında çalıştı. Roma'da banka veznedarlığı yaptı. Bu sırada *Dublinliler*'i oluşturacak öyküleri ve *Stephen Hero* adındaki otobiyografik roman denemesinin bölümlerini birer ikişer yazmaktaydı. 1912 yılında Galway ve Dublin'e yaptığı ziyaret İrlanda'ya son gidişi oldu. 1914 yılında *Dublinliler* yayımlandı. Ertesi yıl *Sürgünler*'i tamamladı ve Trieste'den ayrılarak İsviçre'ye gitti. *Stephen Hero*'yu değiştirerek hikâyeleştirdiği *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi* 1916 yılında yayımlandı. Ertesi yıl *Ulysses*'i yazmaya başladı ve bir dergide tefrika etti. Savaş sona erdikten sonra önce Trieste'ye, daha sonra yirmi yıl boyu yaşayacağı Paris'e yerleşti. Bu yıllarda Paris'te yaşayan diğer yabancı yazarların arasına karıştı ve avangart bir yazar olarak ün kazandı. *Ulysses*, 1922 yılında Paris'te İngilizce olarak kitap halinde yayımlandı. Ertesi yıl *Finnegans Wake*'i yazmaya başladı. Dilin var olan tüm kurallarını çiğneyen bu romanın büyük bir kısmını arkadaşları yazar Samuel Beckett'e dikte ederek yazmıştır. 1931 yılında yirmi yedi yıldır beraber olduğu Nora ile evlendi, ertesi yıl ilk torunu dünyaya geldi. *Finnegans Wake* 1939 yılında yayımlandı. Yazı Étretat ve Berne'de geçiren Joyce ailesi savaşın başlamasıyla önce Vichy yakınlıklarına, ertesi yıl da Zürich'e taşındı. 1941 yılında ülser delinmesi geçiren Joyce 13 Ocak günü elli sekiz yaşında hayata gözlerini yumdu. Zürich Hayvanat Bahçesi yakınlarındaki Fluntern Mezarlığı'na defnedildi; İsviçreli tenor Max Meili naaşının başında Monteverdi'nin *L'Orfeo* operasından "Addio terra, addio cielo"yu (Elveda yeryüzü, elveda gökyüzü) okudu. Hayatı ve eserleri bugün hâlâ her 16 Haziran'da (*Ulysses*'teki olayların geçtiği günden esinlenerek) "Bloomsday" gününde kutlanmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ROMANA DAİR GÖRSELLER.....	7
KRONOLOJİ.....	13
ÖNSÖZ	
DUBLİNLİLER / MURAT BELGE.....	27
1907 DUBLİN HARİTASI.....	36

Dublinliler

<i>Kız Kardeşler</i>	39
<i>Bir Karşılaşma</i>	49
<i>Araby</i>	59
<i>Eveline</i>	67
<i>Yarıştan Sonra</i>	73
<i>İki Çapkın</i>	81

Pansiyon	93
Küçük Bir Bulut	103
Suretler	119
Toprak	131
Üzücü Bir Olay	139
İdarehanede Ulusal Bayram Günü	151
Bir Anne	169
Arınma	183
Ölüler	209
SONSÖZ	
PORTRE VE DUBLİNLİLER / ROBERT S. RYF	259

Mr. EDWARD ARNOLD,
PUBLISHER.
Telegraphic Address:
"SCHOLARLY, LONDON."
Publisher to the Eable Office.

41 & 43 MADDOX STREET,
BOND STREET,
LONDON, W.

16th July 1908

MR. EDWARD ARNOLD is much obliged for the
opportunity of considering the manuscript of

"Dubliners"

but regrets that he does not see his way to
undertake its publication. He is therefore
returning the MS. with many thanks.

- Yayınevi sahibi Edward Arnold'un Joyce'a *Dublinliler* için yazdığı ret mektubu: "16 Temmuz 1908. Mr Edward Arnold *Dublinliler* metnini okuma imkânına eriştiği için müteşekkir olsa da, üzülerek yayımlamayı düşünmediğini beyan etmiştir. Dolayısıyla metni teşekkürleriyle birlikte iade eder."

- *Dublinliler*'in 1914 tarihli ilk baskısının iç kapağı.
- Joyce'un 1915'te *Dublinliler* metni üzerinde yaptığı düzeltmelerin elyazması.

DUBLINERS

BY
JAMES JOYCE

LONDON
GRANT RICHARDS LTD.
PUBLISHERS

Dubliners
Revised
page 11, line 16, for 'inhabitants' /
12. - 8. - 8. - 'gentle' / read 'inhabitants' /
13. - 6. - 'form's' / 'gentle'
14. - 24. - 'unstable' / 'form'
15. - 27. - 'form's' / 'gentle'
16. - 5. - 'proposed' / 'gentle'
17. - 2. - 'notice' / 'gentle'
18. - 1. - 'sawney' / 'gentle'
19. - 1. - 'hand' / 'gentle'
20. - 1. - 'What (under)' / 'gentle'
21. - 1. - 'Larkin' / 'gentle'
22. - 1. - 'first' / 'gentle'
23. - 1. - 'pardon' / 'gentle'
24. - 1. - 'hope' / 'gentle'
25. - 1. - 'that' / 'gentle'
26. - 1. - 'sawney' / 'gentle'
27. - 1. - 'in' / 'gentle'
28. - 1. - 'to himself' / 'gentle'
29. - 1. - 'Frank' / 'gentle'
30. - 1. - 'then' / 'gentle'
31. - 1. - 'around' / 'gentle'
32. - 1. - 'particular' / 'gentle'
33. - 1. - 'for good' / 'gentle'
34. - 1. - 'to you' / 'gentle'
35. - 1. - 'Mamma' / 'gentle'
36. - 1. - 'Kathleen' / 'gentle'
37. - 1. - 'to you' / 'gentle'
38. - 1. - 'she' / 'gentle'
39. - 1. - 'to' / 'gentle'

Kız Kardeşler

Bu sefer hiç umut kalmamıştı: üçüncü krizdi. Üst üste birkaç gece evinin önünden geçmiş (tatildegdik o sıra), pence-
renin aydınlık dikdörtgenini gözlemiştim: her seferinde aynı
şekilde aydınlandığını görüyordum, hafif ve dengeli bir ışık-
la. Ölmüş olsa, diye düşünüyordum, kararık perdenin üye-
rinde mumların yansımaları görmem gerekirdi, çünkü ölü-
lerin başucuna iki mum dikildiğini biliyordum. Kendisi de
sık sık sözünü ediyordu, “Bu dünyada çok günüm kalmadı
artık,” diye; oysa ben bunları laf olsun diye söylenmiş sözler
sanmıştım. Doğru olduklarını şimdi anlıyordum. Her gece,
pencereye bakarken, kendi kendime usul usul “paralize” ke-
limesini tekrarlıyordum. Bir tuhaf tınısı oluyordu kulağım-
da, Euklid’deki basitai şemsiye kelimesi ya da Kateşizmdeki
mekruh ticaret gibi. Ama şimdi, kötü ve günahkâr bir varlı-
ğın adımıymış gibi geliyordu bana. İçime korku salıyordu, ama
gene de yakınında olmak ve yarattığı ölümcül etkileri gör-
mek istiyordum.

Akşam yemeğine indiğimde yaşlı Cotter şöminenin ya-
nında piposunu tütürmekteydi. Teyzem tabağıma çorba-

mı koyarken o da önceden başladığı söze devam eder gibi konuştu:

“Yok, tam öyle olduğunu söyleyemeyeceğim... Ama tuhaf bir tarafı vardı... Tekinsiz bir şey. Ben size kendi düşüncemi söyleyeyim...”

Düşüncesini toparlamaya çalışırken piposundan üst üste birkaç nefes çekti. Can sıkıcı ihtiyar! İlk tanıştığımız sıralarda, viski yapımından, solucanlardan söz ettiğinde, biraz daha ilgi çekiciydi; ama çok geçmeden, bitip tükenmez damıtma ve imbik hikâyelerinden usandım.

“Benim de kendime göre bir varsayımım var,” dedi. “Bana kalırsa o da şu... şu garip vakalardan biriydi... Ama anlatması zor...”

Varsayımını yarım bırakıp yeniden piposuna asıldı. Gözlerimin daldığını gören eniştem seslendi bana:

“Ee, üzüleceksin ama, yaşlı dostun gitti.”

“Kim?” dedim.

“Peder Flynn.”

“Öldü mü?”

“Az önce Mr Cotter haber verdi. Evin önünden geçiyormuş.”

Gözlem altında olduğumu bildiğim için haberden etkilenmemiş gibi yemeğe devam ettim. Eniştem ilişkimizi Cotter’a özetledi.

“Delikanlıyla çok iyi arkadaşlıklar. İhtiyar az şey öğretmedi ona; dediklerine bakılırsa iyi yetişmesini istiyordu bizimkinin.”

“Allah rahmet eylesin,” dedi teyzem, dindar bir tavırla.

İhtiyar Cotter bir süre beni süzdü. Boncuk gibi kara gözlerinin üzerime dikildiğini sezdim, ama onu memnun etmek istemediğim için, başımı yemeğimden kaldırıp bakmadım. O gene piposuna daldı ve biraz sonra da kabaca tükürdü ocağa.

“Kendi çocuklarım olsa,” dedi, “öyle bir adamla fazla alış-verişleri olmasını istemezdim.”

“Ne demek istediniz, Mr Cotter?” diye sordu teyzem.

“Demek istediğim, çocuklar için iyi olmadığı,” dedi ihtiyar Cotter.

“Bana sorarsanız, böyle bir delikanlı kendi yaşlılarıyla koşup oynamalı, şey yapmamalı... Öyle değil mi, Jack?”

“Ben de böyle düşünüyorum,” dedi eniştem. “Genç adam gençliğinin gereğini yapmalı. Bizim şu büyücü filozofa da hep söylediğim bu zaten; bedenini harekete alıştırdır. Ben çocukken her Allah’ın sabahı soğuk suyla yıkanırđım, yaz-kış. Şimdi de onun için sağlığım yerinde. Eğitim, okumak iyi hoş filan da... Mr Cotter o kuzu budundan bir parça alır belki,” dedi teyzeme.

“Yok yok, ben istemem,” dedi ihtiyar Cotter.

Teyzem yemeği getirip masaya koydu.

“Ama çocuklara ne zararı olduğunu düşünöyorsunuz, Mr Cotter?” diye sordu.

“Çocuklara zararı şu,” dedi ihtiyar Cotter, “her türlü etkiye açıktır kafaları. Çocuklar böyle şeyler görönce, anlıyorsunuz, etkilenirler...”

Öfkemi dışa vurma korkusuyla ağzıma çorba doldurdum. Can sıkıntısı, kırmızı burunlu ahmak!

Geç vakte kadar uyuyamadım. İhtiyar Cotter’in beni çocuk yerine koymasına sinirlenmiştım ama bitirmediği cümlelerin anlamını çıkarabilmek için kafamı zorlayıp duruyordum. Odanın karanlığında paralize olan adamın ağırlaşmış, solgun yüzünü görür gibi oluyordum. Yorganı kafama çekip Noel’i düşünmeye çalıştım. Ama solgun yüz bırakmıyordu peşimi. Mırıldanıyordu ve bir itirafta bulunmak istediğini anlıyordum. Ruhumun hoş ve sefiş bir beldeye çekildiğini duydum, orada da o yüz beni bekliyordu. Mırıldanan bir sesle başladı bana günah çıkarmaya, ben de niçin böyle sü-

rekli gülümsediğini ve dudaklarının tükürükle niçin böylesine ıslak olduğunu merak ettim. Sonra hatırladım ki inmeden ölmüştü ve ben onun kutsallığı kirlettiği için işlediği günahı bağışlarken gülümsediğimi hissettim.

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra Great Britain sokağında ki küçük evi görmeye gittim. “Kumaşçı” diye belirsiz bir ad altında tescil edilmiş, gösterişsiz bir dükkandı. Ama malların çoğu çocuk potinleriyle şemsiyelerden ibaretti; normal zamanda, vitrinde “Şemsiye onarılır,” diye bir levha asılıydı. Şimdi kepenkler kapalı olduğu için levha görünmüyordu. Kapının tokmağına kurdele ile bir yas buketi bağlanmıştı. İki yoksul kadınla telgraf dağıtan çocuk bukete iliştilmiş kartı okuyorlardı. Ben de yaklaşmış okudum:

1 Temmuz 1895

Rahip James Flynn (Meath Sokağı, S. Catherine Kilisesi eski papazlarından), altmış beş yaşında.
Huzur içinde yatsın.

Kartı okuyunca öldüğüne iyice inandım ve engellenmiş olmaktan tedirginlik duydum. Ölmemiş olsa dükkânın arkasındaki küçük karanlık odaya girecek, orada, onu sırtındaki kocaman paltonun içinde neredeyse boğulmuş gibi bir durumda, koltuğunda otururken bulacaktım. Belki teyzem ona bir paket enfiye yollamış olurdu ve bu armağan onu uyuklamasından uyandırırdu. Elleri titrediği, enfiyenin yarısını yerlere döktüğü için paketteki tütünü her zaman ben siyah enfiye kutusuna aktarırdım. İri titrek elini burnuna götürürken bile küçük bulutlar halinde tozlar paltosunun yakasına saçılırdı. Belki eski papaz elbiselerine o yeşil soluk görünümü veren de bu sürekli enfiye sağanaklarıydı, çünkü dökülen tozları silmekte kullandığı, bir haftanın tütün lekeleriyle kararmış kırmızı mendili de hiçbir işe yaramıyordu.

İçeri girip ona bakmak istedim, ama kapıyı çalacak cesareti toplayamadım. Sokağın güneş alan kaldırım boyunca ağır ağır yürüdüm, yanından geçtiğim vitrinlerdeki bütün tiyatro ilanlarını okudum. Ne kendimde ne de bu günde bir yas havası olmamasını garipsiyor, sanki onun ölümüyle ben de bir şeyden kurtulmuşum gibi içimde bir özgürleşme duygusu olmasına biraz da sinirleniyordum. Şaşmıştım buna, çünkü dün akşam eniştemin anlattığı gibi bana çok şey öğretmişti. Kendisi Roma'daki İrlanda Koleji'nde eğitim görmüştü; Latinceyi doğru dürüst telaffuz etmeyi ondan öğrenmiştim. Katakombalar hakkında da, Bonaparte hakkında da hikâyeler anlatmış, Mes ayininin çeşitli törenlerinin ve rahibin giydiği çeşitli kılıkların anlamını açıklamıştı. Kimi zaman da eğlenmek için güç sorular sorardı bana, insan falanca koşullarda nasıl davranır ya da şu şu günahlar ölümcül müdür, bağışlanır günahlar mıdır, yoksa sadece kusur mudur diye. Sorularından, kilisenin en basit kurumları olduğunu sandığım bazı kurumların ne kadar karmaşık ve gizemli olduğunu anlardım. Rahibin kutsal şarap ve ekmek ve ayrıca günah çıkarmanın gizliliği görevleri bana öylesine ciddi görünmüştü ki, insanların bunları üstlenecek cesareti nasıl gösterebildiklerine şaşmıştım; bu durumda, kilise babalarının bu ince soruları aydınlatmak için *Telefon Rehberi* kadar kalın, gazetelerdeki resmî ilanlar kadar da küçük harfle yazılmış kitaplar yazdıklarını söyleyince de hiç şaşırmamıştım. Çok zaman bunları düşününce hiç cevap veremez ya da saçma ve duraksayan cevaplar verirdim, o zaman o da gülümseyip birkaç kere başını sallardı. Bazan da ayinde söylenen, bana ezberlettiği ilahileri tekrarlatırdı; ben kekeledikçe dalgın dalgın gülümseyip başını salları, ara sıra iki burun deliğine de koca koca enfiye parçaları tıkıştırırdı. Gülümsediği zamanlar iri ve kararlı dişleri ortaya çıkıyor, dili de alt dudağına değiyordu – onu iyi tanımazken, tanışıklığımızın başlangıcında beni rahatsız eden bir alışkanlıktı bu.

Güneşin altında yürürken ihtiyar Cotter'ın söyledikleri aklıma geldi, sonra rüyada gördüklerimi de hatırlamaya çalıştım. Uzun kadife perdelerle eski zamandan kalma bir avize gördüğümü hatırladım. Çok uzaklara gitmişim sanki, tuhaf âdetleri olan bir ülkeye – İran, belki de... Ama rüyanın sonu aklıma gelmiyordu.

Akşam teyzem beni de yanına alıp ölü evini ziyarete götürdü. Gün batımından sonraydı; ama batıya bakan evlerin pencere camları bulut yığınlarının altın rengini hâlâ yansıtıyordu. Nannie bizi sofrada karşıladı. Yüksek sesle konuşmak yakışık almayacağı için teyzem elini sıkıkmakla yetindi. Yaşlı kadın soru sorar gibi üst katı gösterince teyzem de başını salladı. O zaman, eğik başı trabzan hizasına ancak varabilen yaşlı kadın önümüze düşüp dar merdivenden yukarıya tırmanmaya başladı. Birinci sahanlıkta durdu, ölü odasının açık kapısına doğru işaret etti, bizi cesaretlendirir gibi. Teyzem girdi içeri, benimse durakladığımı gören yaşlı kadın eliyle gireyim diye birkaç kere daha işaret etti.

Ayaklarımın ucuna basarak girdim. Oda, perdenin dantelli ucundan sızan loş ve altın rengi ışıqla boyanmıştı ve bu aydınlığın içinde mumlar küçük solgun alevler gibi görünüyordu. Tabutuna konmuştu. Nannie önümüzde olmak üzere üçümüz de yatağın ayak ucunda diz çöktük. Dua eder gibi görünmeye çalıştım, ama yaşlı kadının mırıltısı aklıma karıştırdığı için düşüncelerimi toparlayamıyordum. Eteğinin arkasında ne kadar sakar biçimde kopçalanmış olduğu, keçeden terliklerinin topuklarının nasıl içe doğru aşınıp yamulduğu dikkatimi çekiyordu. Yaşlı rahibin tabutunda yatarken de gülümsüyor olduğu düşüncesi aklıma geldi.

Ama öyle değildi. Ayağa kalkıp yatağın başucuna gittiğimizde gülümsemediğini gördüm. İri yarı, ciddi bir yüzle, mihrapta yer almak üzere giyinmişçesine yatıyordu, kocaman ellerine kutsal şarap tası şöylece tutuşturulmuştu. Yü-

z inatçı, solgun, iriydi, burun delikleri kara mağaralar gibi ve seyrek bir beyaz krkle çevrelenmiş. Odada ağır bir koku – çiçeklerden.

Haç çıkarıp odadan ayrıldık. Aşağı kattaki odada Eliza'nın onun koltuğuna kurulup oturduğunu gördük. Nannie bfeden şeri srahiyesiyle birkaç şarap kadehi çıkarırken ben de her zaman oturduğum köşedeki sandalyeye yürüdüm. Nannie bfeden çıkardıklarını masaya koyup bizi de biraz şarap içmeye çağırdı. Sonra, kız kardeşi söyleyince, şeriye kadehlere doldurup elimize verdi. Bana kremalı bisküviler de ikram etti, ama yerken fazla ses çıkaracağım korkusundan almadım. Reddetmeme canı sıkılmış gibi bir tavırla divana gidip kız kardeşinin arkasına oturdu. Kimse konuşmuyordu: Hepimiz yanmayan şömineye bakıyorduk.

Teyzem, Eliza iini çekinceye kadar sustu, sonra,
“Eh, ne olsa daha iyi bir dünyaya gitti,” dedi.

Eliza gene iini çekti, doğrularcasına başını salladı. Teyzem küçük bir yudum almadan önce kadehinin sapıyla biraz oynadı.

“Acı ekmeden... Rahat mı öldü?” diye sordu.

“Ah, evet, hiç acı çekmedi, efendim,” dedi Eliza. “Son nefesini ne zaman verdiğini hiç anlayamadık. Çok güzel bir şekilde öldü, Tanrı'ya şükürler olsun.”

“Peki her şey...?”

“Peder O'Rourke geldi salı günü, yağını sürdü, hazırladı, hepsini yaptı.”

“Biliyordu yleyse?”

“Teslim etmişti kendini.”

“Teslim etmiş gibi, görünüşü de,” dedi teyzem.

“Yıkamak için çağırdığımız kadın da öyle dedi. Tıpkı uyur gibi, dedi, öyle rahat ve huzur içinde. lmş halinin bu kadar güzel olacağı kimsenin aklına gelmezdi.”

“Evet, gerçekten öyle,” dedi teyzem.